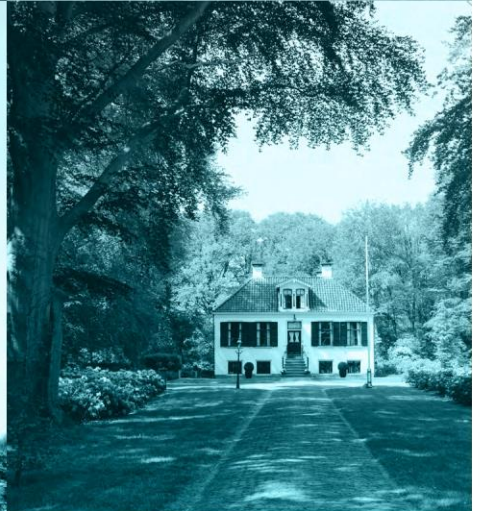
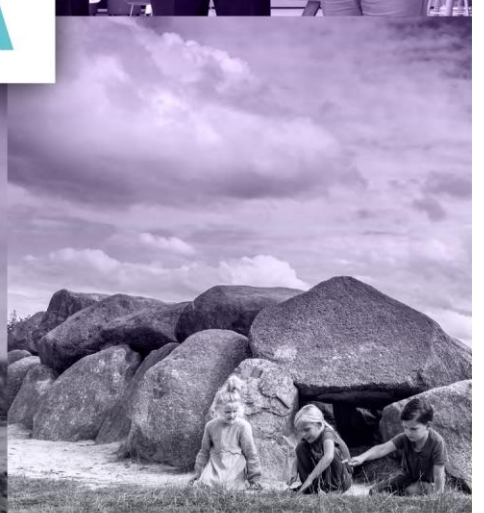

Gemeente Westerveld

KADERNOTA

2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Inleiding Kadernota.....	4
Voorwoord College.....	5
Samenvatting financieel perspectief inclusief verwachtingen.....	6
Verwachtingen komend jaar	7
Programma 0 Bestuur	13
Programma 1 Veiligheid	14
Programma 2 Verkeer en vervoer.....	16
Programma 3 Economie.....	17
Programma 4 Onderwijs.....	19
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	20
Programma 6 Sociaal domein.....	22
Programma 7 Volksgezondheid en milieu.....	24
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	25
Overige programma onderdelen	27
Overhead.....	27
Algemene dekkingsmiddelen	29
Financiële beleidskaders	31
Uitwerking notitie reserves en voorzieningen.....	33

Inleiding Kadernota

Binnen de P&C cyclus is de Kadernota het startpunt van een nieuwe begrotingscyclus. De Kadernota heeft betrekking op het begrotingsjaar 2026 en meerjarenraming 2027 tot en met 2029 en is bedoeld om perspectief en kaderstelling te bieden voor de begroting.

Bij de behandeling van de Kadernota in de raad vinden de algemene beschouwingen plaats die richting geven aan het beleid.

Bij de gemeente Westerveld proberen we in de Kadernota zoveel mogelijk voor te sorteren op de Begroting 2026. Dat betekent dat we de volgende onderwerpen in de Kadernota uitwerken:

- Verwachtingen voor komend jaar (o.a. inflatie en cao-ontwikkeling);
- Ontwikkeling kosten gemeenschappelijke regelingen en lokale lasten (heffingen);
- Actuele thema's en dilemma's;
- Nieuwe beleidsvoornemens (acties).

Nieuw in deze Kadernota is dat we per programma een inhoudelijke toelichting hebben gegeven op de taakvelden, zodat belanghebbenden op hoofdlijnen weten welke kosten en opbrengsten onder welk taakveld vallen. Ook hebben we minder acties benoemd dan in voorgaande jaren. Doel van de P&C documenten is namelijk om op hoofdlijnen te rapporteren. De benoemde acties zijn gericht op nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen. Deze acties worden overgenomen in de Begroting 2026. Na vaststelling van de Kadernota voegen we in de Begroting 2026 geen nieuwe acties meer toe.

Voorwoord College

Voor u ligt de Kadernota 2026. In de kadernota beschrijven we de belangrijkste beleidskaders voor de komende periode. Als college nemen we u mee in een aantal grote en actuele thema's voor de komende jaren.

Op het gebied van veiligheid zal in 2026 de nieuwe brandweerkazerne in Havelte geopend worden en gereed zijn voor gebruik volgens de eisen. Ook zullen wij beginnen met de uitvoering van planvorming en een mogelijke start met de bouw van een nieuwe brandweerkazerne in Vledder.

In 2026 zal BrinQ worden doorontwikkeld als beleidsinstrument. Het doel is om op transparante wijze keuzes te onderbouwen in het spanningsveld tussen gewenste kwaliteit en beschikbare middelen.

Park Hesselte bestaat uit verschillende ontwikkelgebieden. We ontwikkelen diverse schetsplannen voor woningbouw in ontwikkeling.

We beginnen met de uitvoering van het integraal huisvestingsplan (IHP). Daarbij krijgen diverse scholen een budget voor renovatie.

In 2026 verwachten we ook stappen te zetten in de planvorming van de voorzieningen in Vledder. Sporthal de Spronk maakt hier onderdeel van uit. De uitvoering van de renovatie van buitensport Havelte wordt afgerond.

En als laatste noemen we de planvorming voor de bouw van 1.000 woningen. De bestemmingsplanprocedure voor 1.000 woningen is in de afrondende fase zodat deze aan het einde van de collegeperiode gereed zijn.

Op financieel vlak zijn er nog steeds uitdagingen. Het meerjarenperspectief is niet sluitend. De verwachting is dat de meicirculaire 2025 wel veel verlichting gaat bieden. In de raadsinformatiebrief meicirculaire 2025 die de raad in de loop van juni zal ontvangen hopen we hier meer duidelijkheid over te kunnen geven.

Voor ons als college is dit de laatste kadernota zijn die we u aanbieden. In deze periode zijn we gestart met het coalitieakkoord 'Bouwen aan de toekomst'. Met veel energie zijn we samen met onze inwoners, bedrijven, verenigingen en maatschappelijke organisaties aan de slag gegaan met thema's uit het coalitieakkoord. Nu we drie jaar verder zijn zien we dat er binnen deze thema's al veel is bereikt. Dit is inzichtelijk gemaakt in de mid-term review uit 2024 en jaarstukken. We zijn trots op de resultaten die zijn behaald en zullen ons ook in de laatste maanden van de bestuursperiode met veel energie inzetten om de openstaande doelen uit het coalitieakkoord af te ronden.

College van Burgemeester en Wethouders

Samenvatting financieel perspectief inclusief verwachtingen

Meerjarenperspectief

In onderstaande tabel zien we per categorie de financiële effecten op het saldo van de begroting. Uiteindelijk zien we de nieuwe stand van de Kadernota 2026. Zichtbaar is dat we geen sluitende begroting en meerjarenraming presenteren. Dit komt voornamelijk door de ravijnjaren waar gemeenten mee te maken hebben. Het ravijn in 2026 en verder van ongeveer € 2 miljoen is in onze gemeente al fors gedempt door de verwerking van Plan B in de Begroting 2025.

De verwachting is dat we wel een sluitende begroting kunnen presenteren zodra de meicirculaire 2025 bekend wordt. In deze circulaire zit namelijk de vertaling van de Voorjaarsnota 2025. Daarvan is inmiddels bekend geworden dat deze positief uitvalt voor gemeenten. Ook ontvangen we in de meicirculaire 2025 een indexatie van de algemene uitkering. De extra middelen die vrijkomen in de meicirculaire 2025 zijn nodig om een sluitende begroting te kunnen presenteren en onze budgetten voldoende te kunnen indexeren. Zodra de meicirculaire is gepubliceerd zal de raad in de loop van de maand juni een raadsinformatiebrief ontvangen waarin de financiële effecten zichtbaar zijn. Deze brief kan worden betrokken bij de behandeling van de Kadernota 2026 in de raad op 8 juli 2025.

De financiële effecten die zijn opgenomen in deze Kadernota lichten we op hoofdlijnen toe in het hoofdstuk Verwachtingen komend jaar. Ook zijn de financiële effecten in de programma's toegelicht.

Nr.	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
	Saldo begroting	245.000	-246.000	-107.000	-107.000
1	Septemercirculaire 2024	300.000	300.000	300.000	300.000
2	Decemercirculaire 2024	75.000	150.000	200.000	200.000
3	Gemeenschappelijke regelingen	-225.000	-222.000	-222.000	-222.000
4	Personele kosten en CAO	-1.075.000	-1.075.000	-1.075.000	-1.075.000
5	Belastingen: OZB voor speeltuinen	125.000	125.000	125.000	125.000
6	Belastingen: OZB indexatie	150.000	150.000	150.000	150.000
7	Nieuw beleid: Speeltuinen	-125.000	-125.000	-125.000	-125.000
8	Nieuw beleid: Stelpost				-250.000
9	Autonome voorstellen	119.000	576.000	574.000	571.000
	Saldo Kadernota 2026	-411.000	-367.000	-180.000	-433.000

Verwachtingen komend jaar

Algemene uitkering

In relatie tot de Algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn er per jaar drie bijstellingen die plaatsvinden in de mei- september- en decembercirculaire. De begroting 2026 wordt opgesteld op basis van de effecten van de meicirculaire 2025. In deze Kadernota verwerken we de effecten van de septembercirculaire 2024 en decembercirculaire 2024. De effecten van deze circulaires op het saldo van de begroting zijn in onderstaande tabel zichtbaar. Het betreffen voordelige bijstellingen.

Algemene uitkering	2026	2027	2028	2029
Septembercirculaire 2024	300.000	300.000	300.000	300.000
Decembercirculaire 2024	75.000	150.000	200.000	200.000
Totaal Algemene uitkering effect op saldo begroting	375.000	450.000	500.000	500.000

Op basis van de voorjaarnota 2025 hebben we informatie ontvangen over de verwachtingen van de meicirculaire 2025.

In de meicirculaire 2025 wordt duidelijk wat al deze landelijke ontwikkelingen financieel betekenen voor de gemeente Westerveld. Aangezien de meicirculaire wordt gepresenteerd als de Kadernota al gereed is informeren we de raad hierover per brief. We verwerken deze bedragen in de Begroting 2026.

De verwachtingen zijn als volgt:

1. Gemeenten worden voor structureel € 400 miljoen gecompenseerd om het ravijnjaar te dempen. Voor gemeente Westerveld is dit circa € 400.000 euro. Daardoor blijft er voor gemeenten in totaal circa € 2 miljard aan ravijn over. De precieze doorrekening hiervan wordt zichtbaar in de meicirculaire 2025.
2. De accessen die worden gebaseerd op het 8-jaars historisch gemiddelde van het BPP vallen positief uit. De precieze doorrekening hiervan wordt zichtbaar in de meicirculaire 2025.
3. Gemeenten worden in de jaren 2026 en 2027 gecompenseerd voor de kortingen op jeugdhulp die voornamelijk zijn te relateren aan de Hervormingsagenda jeugdhulp. Het betreft gedeeltelijk compensatie voor de tekorten in 2023 en 2024 en compensatie in de komende jaren. Vanaf 2028 zijn de kortingen nog van toepassing. Het Rijk is voornemens om dit te gedeeltelijk te compenseren door invoering van een eigen bijdrage voor jeugdhulp. Het andere deel is nog niet bekend. Hiervoor wacht het Rijk op advies van de deskundigencommissie.
4. De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo en Jeugd wordt uitgesteld tot 1 januari 2027. Hier worden gemeenten in 2026 voor gecompenseerd met een bedrag van € 225 miljoen.
5. Het BTW compensatiefonds (BCF) geeft een incidenteel nadeel in 2025 van € 115 miljoen, doordat gemeenten in 2024 € 332 miljoen onder het plafond zijn gebleven, terwijl er in de septembercirculaire 2024 uit was gegaan van € 447 miljoen.

Gemeenschappelijke regelingen

De conceptbegrotingen 2026 en jaarrekeningen 2024 voor onze gemeenschappelijke regelingen worden in juni 2025 aan de raad voorgelegd. De raad kan een zienswijze indienen op de concept begroting. Op basis van de uitkomsten van de raadsbehandeling stelt het algemeen bestuur van de GR vervolgens de definitieve begroting vast, die het uitgangspunt vormt voor de vaststelling van de geactualiseerde gemeentelijke bijdragen in de Begroting 2026. In onderstaande tabel hebben we het verschil inzichtelijk gemaakt tussen de gevraagde bijdrage van de GR en de huidige raming in de begroting die wij hebben opgenomen. Dit leidt tot een negatieve bijstelling van het budget voor onze gemeente. Dit bedrag verwerken we in de Kadernota 2026. Aangezien onze gemeente de systematiek van constante prijzen hanteert hebben we de raming 2026 van de GR als uitgangspunt genomen. Constante prijzen houdt in dat we de bedragen 2026 structureel maken en geen rekening houden met eventuele indexatie (wat de GR-en wel doen). We verwerken de definitieve bedragen in de Begroting 2026.

De definitieve bijdrage voor de GR Reestmond nemen we op als de meicirculaire 2025 is gepubliceerd. Deze circulaire bevat namelijk extra middelen voor de GR Reestmond.

Gemeenschappelijke regeling	2026	2027	2028	2029
Reestmond				
Raming in begroting	2.756.000	2.657.000	2.532.000	2.532.000
Raming GR	2.756.000	2.657.000	2.532.000	2.532.000
Verschil	0	0	0	0
Recreatieschap				
Raming in begroting	113.000	116.000	116.000	116.000
Raming GR	106.000	106.000	106.000	106.000
Verschil	7.000	10.000	10.000	10.000
Publiek Vervoer				
Raming in begroting	21.000	21.000	21.000	21.000
Raming GR	21.000	21.000	21.000	21.000
Verschil	0	0	0	0
Veiligheidsregio Drenthe				
Raming in begroting	1.501.000	1.501.000	1.501.000	1.501.000
Raming GR	1.524.000	1.524.000	1.524.000	1.524.000
Verschil	-23.000	-23.000	-23.000	-23.000
GGD (incl. VTD)				
Raming in begroting	1.057.000	1.057.000	1.057.000	1.057.000
Raming GR	1.121.000	1.121.000	1.121.000	1.121.000
Verschil	-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
ODD				
Raming in begroting	1.310.000	1.310.000	1.310.000	1.310.000
Raming GR	1.365.000	1.365.000	1.365.000	1.365.000
Verschil	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000
ONS				
Raming in begroting	2.255.000	2.255.000	2.255.000	2.255.000
Raming GR	2.323.000	2.323.000	2.323.000	2.323.000
Verschil	-68.000	-68.000	-68.000	-68.000
Drents Archief				
Raming in begroting	0	0	0	0
Raming GR	22.000	22.000	22.000	22.000
Verschil	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Totaal:	-225.000	-222.000	-222.000	-222.000

Inflatie

Op dit moment zien we dat verschillende budgetten onder druk staan als gevolg van stijgende prijzen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nieuwe aanbestedingsresultaten van de Wmo en jeugdzorg, maar ook bij de uitvoering van werken in het fysiek domein. De afgelopen jaren hebben we beperkt kunnen indexeren. Vanuit de meicirculaire 2025 komt een bedrag beschikbaar dat voor prijsstijgingen kan worden ingezet. In de begroting 2026 komen we met een voorstel in welke mate we diverse budgetten kunnen indexeren. In deze Kadernota indexeren we ook al diverse budgetten. Denk hierbij aan personele budgetten en de GR'en.

Personele kosten

Deze Kadernota bevat diverse voorstellen om de personele budgetten te verhogen. Op basis van de personele begroting 2025 die begin dit jaar is opgesteld is zichtbaar geworden dat de personele budgetten met € 410.000 moeten worden verhoogd doordat er in 2025 geen budget is opgenomen voor periodieke verhogingen en andersoortige vergoedingen zoals stagevergoedingen, VSO's etc. Daarnaast is er recent een nieuwe CAO Gemeenten afgesloten waarbij de lonen gefaseerd over 2 jaren ruim 7,5% stijgen. In totaliteit is er € 410.000 benodigd om de huidige formatie in 2025 te kunnen dekken.

Daarnaast wordt er een budget van € 250.000 aangevraagd vanaf 2026 voor de periodieke verhogingen die op 1 januari 2026 gaan plaatsvinden. In de gemeente zien we namelijk een ontwikkeling dat er steeds meer jongere medewerkers worden aangenomen die niet in het einde van de schaal zitten, met als gevolg dat een groter gedeelte van het personeelsbestand periodieke verhogingen krijgt. Tot op heden was hier nog geen budget voor gereserveerd. Tot slot is er in 2026 een aanvullend bedrag van € 415.000 benodigd om de CAO stijgingen in 2026 op te kunnen vangen. Dit samen is een totaalbedrag van € 1.075.000.

Lokale heffingen

We hebben onderzocht of de heffingswijze van de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting en forensenbelasting vereenvoudigd kan worden. Verder gaan we in op de uitkomsten van het interne onderzoek kostendekkendheid leges waarbij gekeken is naar de kosten per product en het tarief in omliggende gemeenten.

Toeristenbelasting

In 2025 zijn de vrijstellingen voor vreemdelingen en personen onder de 13 jaar komen te vervallen. Tevens zijn de tarieven voor de diverse categorieën aangepast. Het voorstel is om de tarieven voor het jaar 2026 gelijk te houden en geen aanpassingen te doen in de beleidsregels, zodat we eerst kunnen monitoren hoe de wijzigingen in de tarieven in 2025 gaan uitpakken.

Verder merken we op dat het college als kader heeft voorgesteld dat eventuele meerkosten die blijken uit het uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme worden gedekt uit de meeropbrengsten forensen- en toeristenbelasting. Op basis van dit document bedragen de extra kosten € 225.000. Het voorstel is om deze kosten te dekken uit de extra opbrengsten toeristenbelasting. In de jaarrekening 2024 hadden we een overschot op de toeristenbelasting, dus de verwachting is dat deze extra opbrengsten gerealiseerd worden, zonder dat we de tarieven hoeven aan te passen. Het voorstel is zodoende om de tarieven voor 2026 gelijk te laten aan de tarieven 2025.

De tarieven voor de toeristenbelasting zijn in 2026 als volgt:

Campings en groepsaccommodaties: € 1

Hotels: € 2

Forensenbelasting

In de Kadernota 2025 is de forensenbelasting ingedeeld op 3 categorieën in plaats van 5 die we de jaren ervoor gebruikten. De brandverzekerde waarde is nog steeds het uitgangspunt voor het bepalen van de categorie. Tevens is aangekondigd dat we in de Kadernota 2027 zouden willen overstappen op het bepalen van de waarde aan de hand van vierkante meters. Hier moet de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) op worden ingericht. De inschatting is dat deze opdracht te omvangrijk is om voor 2027 alle vakantieparken zodanig in de BAG te verwerken. Daarom is het voorstel om hiervan af te zien en te gaan werken met twee tarieven.

De huidige systematiek voor de forensenbelasting op basis van de brandverzekerde waarde is niet ideaal. Enerzijds omdat vele verzekeringsmaatschappijen een polis verstrekken voor een maximale dekking, zodat de brandverzekerde voor een object niet meer benoemd op de polis. Anderzijds omdat de belastingplichtige gemakkelijk de brandverzekerde waarde met een bepaald bedrag kan verlagen waardoor deze ook honderden euro's belasting bespaart. Daarom stellen we in 2026 een alternatief voor dat makkelijker uitgevoerd kan worden. Dit alternatief houdt in dat dat we de drie categorieën terugbrengen naar twee categorieën. Het betreft een hoog tarief voor vakantiehuysjes en chalets en een laag tarief voor stacaravans. Het is een simpele methodiek die snel uitvoerbaar is. Belangrijk is wel dat we goed definiëren waar we het onderscheid maken in de twee categorieën. Dit gaan we onderzoeken en hier komen we in de begroting 2026 op terug. Ook zullen we in de begroting 2026 een voorstel doen voor wat de tarieven voor de twee categorieën gaan worden.

Onroerende Zaakbelasting (OZB)

De systematiek van de OZB wijzigt niet. Dat betekent dat de totale opbrengst leidend is voor de stijging van de OZB per object. Opgemerkt wordt dat het voorstel van het college is om de kosten voor het onderhouden van de speeltuinen te dekken uit een extra OZB verhoging. Deze kosten zijn ingeschat op € 125.000. Daarnaast hebben we de OZB opbrengst in deze Kadernota geïndexeerd. Dit zorgt voor een stijging van de opbrengst met € 150.000. De totale OZB opbrengst zal daarom met in ieder geval € 275.000 toenemen in de begroting 2026. In de begroting 2026 volgt een voorstel over verdeling van de opbrengsten over de categorieën: OZB eigenaar woningen, OZB eigenaar niet-woningen en OZB gebruiker niet-woningen.

Rioolheffing- en waterzorgheffing

Onze huidige systematiek van de Riool- & Waterzorgheffing is voornamelijk afhankelijk van de WOZ-waarde. Daarnaast hebben we een vrijstelling voor objecten onder de € 30.000 en werken we met een vaste voet van € 150 voor elk WOZ-object. Om de heffing zo eerlijk mogelijk te maken is het voorstel om de vaste voet te verlagen van € 150 naar € 50 en de vrijstelling te laten vervallen.

Door het laten vervallen van de vrijstelling wordt elke eigenaar van een WOZ-object (met een waarde) belast. Verder zorgen we ervoor dat de WOZ-objecten met een geringe waarde onder de € 30.000 niet ineens € 150 vaste voet in rekening gebracht krijgen, maar slechts € 50. Dit zorgt voor een wijziging in tarieven die te behappen is voor de eigenaar met WOZ-objecten met geringe waarde.

Het doorvoeren van deze wijziging heeft een zogenaamd nivellerend effect. Dit houdt in dat inwoners met WOZ-objecten met hogere WOZ-waardes meer gaan betalen en inwoners met lagere WOZ-waardes minder. Het omslagpunt ligt bij circa € 400.000 WOZ-waarde. Dit is bij benadering de gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente Westerveld.

In onderstaande tabel is dit effect zichtbaar:

WOZ-waarde	Huidig tarief met € 150 vaste voet en vrijstelling tot € 30.000	Nieuw tarief met € 50 vaste voet en vervallen vrijstelling
€ 15.000	€ 0	€ 55,79
€ 150.000	€ 169,94	€ 107,90
€ 300.000	€ 189,89	€ 165,80
€ 500.000	€ 216,49	€ 243,00
€ 750.000	€ 249,74	€ 339,50
€ 1.250.000	€ 309,60	€ 513,20

Afvalstoffenheffing

In de begroting 2025 is vastgelegd dat we van drie vaste tarieven (eenpersoons/meerpersoons/recreatie) naar één vast tarief van € 190 zijn overgestapt. Dit tarief wordt in 2026 geïndexeerd. Verder is het voorstel om de systematiek van afvalstoffenheffing niet te veranderen in 2026. In algemeenheid zien we dat de invoering van Diftar heeft gezorgd voor extra uitvoeringskosten. Dit heeft als gevolg dat de uitvoeringskosten in de afvalbegroting 2026 zullen toenemen als gevolg van meer oplettingen, meer registratie, meer controles, vragen van inwoners etc. In totaliteit verwachten we dat de afvalstoffenheffing niet zal toenemen. In de jaarrekening 2024 hebben we namelijk een groot overschot op de afvalbegroting. Dit bedrag gaat naar de egalisatiereserve en wordt ingezet als dekking in toekomstige jaren om de stijging van de lasten voor de inwoner te beperken.

Voorstel kostendekkendheid leges

Naar aanleiding van de financiële verwerking van Plan B zijn de opbrengsten van de leges in 2026 met € 150.000 verhoogd. De aanleiding hiervoor waren de relatief lage kostendekkendheid cijfers die zichtbaar zijn de begroting. In de afgelopen maanden hebben we geïnventariseerd hoe we deze extra opbrengsten kunnen realiseren en wat voor effect dit heeft op de kostendekkendheid. Bij de Kadernota 2026 komt een raadsinformatiebrief met de uitkomst van deze inventarisatie.

Realiseren van de € 150.000 extra legesopbrengsten

Uit het onderzoek is gebleken dat ten aanzien van de urenbesteding er een gerechtvaardigde reden is om de legestarieven te verhogen. Van veel producten en diensten is gebleken dat collega's hier meer tijd aan besteden dan gedacht. Afhankelijk van het product of de dienst varieert dit van minimaal één uur tot wel 8 uur of meer in sommige gevallen. In de begroting 2026 gaan we aan de hand van de nieuwe ureninschatting de kostendekkendheid opnieuw bepalen. De verhoging van de opbrengsten zal voor het grootste gedeelte uit de vergunningverlening moeten komen. Oorzaak:

- De leges bij burgerzaken zijn namelijk gebaseerd op de maximale wettelijke tarieven;
- De lijkbezorgingsrechten hebben al een relatief hoog percentage kostendekkendheid;
- De leges markten genereren maar een zeer beperkte opbrengst.

Wat betreft de prijsontwikkelingen met andere gemeenten is helaas gebleken dat Westerveld, op basis van de huidige tarieven, niet de goedkoopste is als het aankomt op reguliere aanvragen met een bouw- of omgevingsplanactiviteit. Er is vergeleken met de omliggende buurgemeenten De Wolden, Meppel en Midden-Drenthe. Een verdere prijsverhoging zal ervoor zorgen dat Westerveld duurder wordt dan omliggende gemeenten. We merken hierbij op dat er in algemeenheid veel prijsverschil zit tussen gemeenten als het gaat over leges omgevingsvergunningen.

Het voorstel is de extra opbrengsten van € 150.000 als volgt te realiseren:

- Voor de reguliere aanvragen met bouw- of omgevingsplanactiviteit het huidige percentage van 2,53% verhogen met 0,47% naar 3,00%. Deze verhoging zal afgezet tegen het volume en een geschatte gemiddelde bouwsom van € 50.000 leiden tot een meeropbrengst van € 50.000.
- Voor de overige legesplichtige producten en diensten die niet wettelijk gemaximeerd zijn de tarieven verhogen met € 50. Afgezet tegen het volume zal een verhoging van € 50 leiden tot een verwachte meeropbrengst van € 50.000.
- We zien de laatste jaren het aantal aanvragen voor vergunningen toenemen. Daardoor schatten we in dat we de opbrengst van de omgevingsvergunningen met € 50.000 kunnen verhogen.

Nieuw beleid

In de begroting 2025 is een stelpost opgenomen voor nieuw beleid van € 250.000 per jaar vanaf 2026. In deze Kadernota wordt er in het jaar 2029 € 250.000 vrij gemaakt voor de stelpost nieuw beleid. Daardoor loopt het budget op t/m € 1 miljoen in 2029. Zoals aangegeven in het raadsbrief van de septembercirculaire 2024 kan dit budget worden ingezet voor nieuwe ontwikkelingen: de Startnotitie visie Vledder, Dorpsvisie Darp, Visie maatschappelijk vastgoed, visie vrijetijdseconomie, de ontwikkelingen bij wonen en het Integraal Huisvestingsplan onderwijs. Als het budget voor deze ontwikkelingen wordt ingezet, betekent dit dat het ten koste gaat van ander nieuw beleid. In onderstaande tabel is zichtbaar welke van deze ontwikkelingen op basis van de huidige inzichten een beroep gaan doen op de stelpost. Aangezien er voor 2026 nog geen beroep wordt gedaan op de stelpost en de ontwikkelingen nog onzeker zijn, worden de bedragen in deze Kadernota nog niet financieel verwerkt. We lichten dit per ontwikkeling toe:

1. Visie Vledder: De raad heeft een financieel kader vastgesteld van € 300.000 per jaar wat aan kapitaallasten mag worden besteed voor het vernieuwen van diverse voorzieningen. De verwachting is dat de middelen in 2028 worden ingezet.
2. Integraal Huisvestingsplan onderwijs: Op basis van de meest actuele doorrekening is er in 2029 € 71.000 nodig voor Kindcentrum De Vuursteen in Wapserveen.
3. Maatschappelijk vastgoed: Aan de hand van de visie Maatschappelijk vastgoed moet duidelijk worden wat de precieze kosten gaan zijn voor het beheer van ons vastgoed. Van Welzijn Mensenwerk hebben we inzicht gekregen in wat het beheer van de dorpshuizen t/m 2028 gaat kosten. Vanaf 2029 zullen de dorpshuizen worden voortgezet in de gewenste beheervorm, maar dit zal wel kosten met zich mee brengen. Daarom is in 2029 de raming overgenomen die Welzijn Mensenwerk bij de gemeente heeft aangeleverd.

4. Dorpsvisie Darp: De kosten van de Dorpsvisie Darp zijn nog niet inzichtelijk op dit moment.
5. Visie Vrijetijdseconomie: Het college heeft de wens uitgesproken om eventuele meerkosten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme te dekken uit een verhoging van de toeristen- en forensenbelasting.
6. Woningbouwopgaven: De kosten van nieuwe woningbouwopgaven zijn nog niet inzichtelijk op dit moment. De dekking van een projectleider van € 55.000 die zich met deze opgave bezig gaat houden wordt opgevoerd en wordt gedekt uit de stelpost nieuw beleid.

Naast deze ontwikkelingen bevat deze Kadernota één voorstel voor nieuw beleid. Dit betreft de verhoging van het budget voor speeltuinen met € 125.000 structureel met ingang van 2026. De kosten hiervan worden gedekt uit de voorgestelde OZB verhoging.

Zichtbaar is in onderstaande tabel dat de stelpost niet volledig wordt uitgeput. De gedachte hiervan is dat het nieuwe college op basis van het nieuwe coalitieakkoord voorstellen kan doen die hieruit gedekt kunnen worden. De verwachting is dat de stelpost op lange termijn nodig zal zijn om de kosten van nieuw beleid te kunnen dekken.

		2026	2027	2028	2029
Nr.	Stelpost nieuw beleid	250.000	500.000	750.000	1.000.000
1	Visie Vledder	0	0	-300.000	-300.000
2	Integraal Huisvestingsplan onderwijs	0	0	0	-71.000
3	Maatschappelijk vastgoed	PM	PM	PM	-225.000
4	Dorpsvisie Darp	PM	PM	PM	PM
5	Visie Vrijetijdseconomie	0	0	0	0
6	Woningbouwopgaven	-55.000	PM	PM	PM
	Stelpost nieuw beleid restant	195.000	500.000	450.000	404.000

Autonome ontwikkelingen

Naast nieuw beleid bevat deze Kadernota ook diverse autonome ontwikkelingen. Deze beschouwen we als onvermijdelijk of onomkeerbaar. Naast wijzigingen die het saldo van de begroting verlagen zitten er ook diverse ontwikkelingen tussen die positief zijn voor het saldo. Deze wijzigingen komen voort uit de inventarisatie van de budgetten die heeft plaatsgevonden. Omdat het autonome ontwikkelingen zijn en geen keuzes verwerken we deze al in de Kadernota. Hieronder het overzicht. De wijzigingen lichten we toe in de bijhorende programma's.

Nr.	Omschrijving	Progr.	2026	2027	2028	2029
1	Bijramen rente rekening/courant	OVH	150.000	100.000	100.000	100.000
2	Verlagen opbrengst dividend	OVH	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
3	Stelpost behoedzaamheid	OVH	500.000	500.000	500.000	500.000
4	BTW Compensatiefonds	OVH	250.000	250.000	250.000	250.000
5	Kapitaallasten in exploitatie i.p.v. uit reserve	OVH	-74.000	-74.000	-74.000	-74.000
6	Vorbereidingen verkiezingen	1	-15.000			
7	Zorg- en veiligheidshuis	1	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000
8	Wederkerend fonds (correctie 2025-2026)	3	-500.000			
9	Deelnemersbijdrage Regio Zwolle	3	-30.000	-38.000	-40.000	-43.000
10	Bijdrage jeugdhulp Regio Drenthe	6	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
11	Adviesraad Sociaal Domein	6	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
12	Antidiscriminatievoorziening	6	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000
13	Indexatie Omgevingsvergunningen	8	100.000	100.000	100.000	100.000
	Totaal:		119.000	576.000	574.000	571.000

Programma 0 Bestuur

Omschrijving programma

Tot dit programma behoren college, raad, griffie en bestuurlijke samenwerking. Ook de reisdocumenten en rijbewijzen behoren tot dit programma, evenals de burgerlijke stand. Daarnaast valt het beheer van overige gebouwen en gronden in eigendom van de gemeente die niet aan een specifiek taakveld zijn toe te schrijven hier ook onder. Dit zijn bijvoorbeeld gebouwen die de gemeente verhuurt.

Ontwikkelingen en context

Benaderbare en herkenbare gemeente

De gemeente Westerveld wil benaderbaar en herkenbaar zijn voor alle inwoners. We streven naar een optimale dienstverlening, waarbij we hulpvaardig zijn en transparant in ons beleid.

Inwoners meer betrekken bij het besluitvormingsproces

Bij de totstandkoming van beleid en ontwikkelingen in de gemeente worden inwoners betrokken vanuit de vastgestelde participatieverordening. In de raadsperiode 2022-2026 is rondom inwonersparticipatie nauw samengewerkt met de betreffende Raadswerkgroep (Agenda van de Raad) en is belangrijke voortgang geboekt. Onze dorpenregisseur heeft een breed netwerk in onze dorpen en fungeert als belangrijke schakel tussen inwoners en gemeente. Er zijn belangrijke stappen gezet in de vorm van nieuwe samenwerkingsconvenanten tussen de gemeente en elk van de dorpsbelangenorganisaties en in de vorm van een gezamenlijk intentieconvenant dorpenbeleid. De door de Raad aangenomen Motie Burgerberaad van 15 april 2025 wordt nog in 2025 verwerkt in de Participatieverordening. Rondom de toekomstplannen Vledder is een pilot uitgevoerd, waarbij aan de inwoners keuzes zijn voorgelegd. Sinds kort werkt de gemeente met de Stem van Westerveld: een participatieplatform waarbij we gebruik maken van de Go Vocal app voor digitale participatie in verschillende vormen. Deze is ook ingezet voor de pilot Vledder. Naderhand kunnen we evalueren of deze applicatie van meerwaarde is om inwoners te betrekken bij de besluitvorming.

Bestuur

We werken aan de continue verbetering van de bestuurlijke besluitvorming, onder het motto 'leren, verbeteren en vernieuwen'. Dit gaat over de inhoud van de voorstellen en beleidsnota's, en om het bestuurlijke besluitvormingsproces. Bij deze verbetercyclus zien we dat een goede samenwerking tussen het college en raad enerzijds, maar ook tussen de organisatie en de raad anderzijds, van groot belang is. Een goede werking en samenwerking van het bestuur gaat ook over interactie en omgang zowel met elkaar als met inwoners. Samenwerking gaat ook over intergemeentelijke samenwerking. Dat doen we binnen VNG, VDG, P-10 en regio Zwolle. We investeren bestuurlijk in contacten met aangrenzende gemeenten. Het college investeert in het contact met colleges uit onder andere aangrenzende gemeenten. Op directieniveau zijn we vertegenwoordigd in de VNG commissie bestuur & veiligheid.

Gemeentelijke beleidskaders

- Participatieverordening.
- Legesverordening.
- Verordeningen rekenkamer.
- Reglement van orde van de raad.
- Reglement van orde van het college.
- Aggressieprotocol – veiliger en integer werken agressieprotocol voor politieke ambtsdragers Westerveld 2023.

Doel

0.1 Inwoners meer betrekken bij politieke besluitvormingsproces.

De bijhorende acties worden in 2025 afgerond.

Financiële wijzigingen

0.1 Voorbereidingen verkiezingen

De voorbereidingen voor de gemeentelijke verkiezingen worden opgestart in 2025. Naar verwachting leidt dit ook in 2026 tot extra kosten.

Financieel effect: € 15.000 incidenteel nadelig.

Programma 1 Veiligheid

Omschrijving programma

Onder het programma valt het onderwerp openbare orde en veiligheid. Hieronder vallen thema's zoals crisisbeheersing, zorg en veiligheid, de aanpak van ondermijnende criminaliteit en digitale veiligheid. Het grootste deel van de kosten in programma 1 betreft uitgaven voor de Veiligheidsregio Drenthe (VRD).

Ontwikkelingen en context

De wereld is onderhevig aan constante verandering, helemaal binnen het veiligheidsdomein. We zien diverse relevante ontwikkelingen op het gebied van rampen en crisis, ondermijning, cybercrime, drugs, vitale vakantieparken, mensenhandel en politiecapaciteit. Daarnaast is er een verschuiving waar te nemen van de 'klassieke' criminaliteit zoals woninginbraken naar digitale criminaliteit.

In ons integraal veiligheidsplan zijn de volgende prioriteiten aangegeven:

1. Verminderen van ondermijnende factoren.
2. Terugdringen van sociale overlast in de gemeente Westerveld.
3. Samenwerking tussen zorg en veiligheid efficiënter organiseren.

Daarnaast werkt openbare orde en veiligheid aan tal van ongeplande zaken. Denk aan overlastmeldingen, geweldsincidenten, regie bij het ruimen van onontpofte oorlogsresten, incidenten met de wolf en voorlichting op het gebied van veiligheid. Voor wat betreft de brandweezorg werken we verder aan de kazernes in Havelte en Vledder.

Gemeentelijke beleidskaders

- Integraal veiligheidsplan 2023 - 2027
- Regionaal beleidsplan Veiligheid Noord Nederland 2024 - 2027
- Algemene plaatselijke verordening (apv)

Doel

1.1 Het terugdringen van ondermijnende criminaliteit binnen de gemeente Westerveld.

Door beleidsregels vast te stellen en uitvoering te geven aan deze regels, willen we woonoverlast aanpakken. Hierbij werken we samen met Welzijn MensenWerk, handhaving, politie, sociaal team en woningbouwcorporaties.

Doel

1.2 Een sluitende aanpak realiseren op het gebied van woonoverlast

Door middel van beleidsregels vast te stellen en uitvoering te geven aan deze regels willen we woonoverlast aanpakken. Hierbij werken we samen met Welzijn Mensenwerk, handhaving, politie, sociaal team en woningbouwcorporaties.

Doel

1.3 Een veilige leefomgeving voor iedereen

We willen een veilige leefomgeving voor iedereen creëren door optimale samenwerking met onze partners zoals politie en brandweer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 1.3.1 Brandweerkazernes Havelte en Vledder

Omschrijving

In 2026 zal de nieuwe brandweerkazerne Havelte geopend worden en gereed zijn voor gebruik volgens de eisen. In 2026 zullen wij beginnen met de uitvoering van planvorming en een mogelijke start bouw aan een nieuwe brandweerkazerne Vledder. Hiervoor doen we op dit moment een onderzoek naar een nieuwe locatie.

Financiële wijzigingen

1.1 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Het betreft de structurele bijstelling van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) op basis van hun begroting 2026. De meerkosten zijn voornamelijk loon-en prijsindexatie voor het jaar 2026.

Financieel effect: € 23.000 structureel nadelig.

1.2 Zorg- en veiligheidshuis

Het budget van het Zorg- en Veiligheidshuis dient te worden verhoogd met € 24.000 om aan te sluiten bij de begroting voor het jaar 2025 van totaal € 42.000.

Financieel effect: € 24.000 structureel nadelig.

1.2 Kosten BOA's

De kosten voor de BOA's waren begroot op taakveld 8.3, maar worden op basis van het taakveldenoverzicht van de Rijksoverheid budgettair neutraal begroot op taakveld 1.2.

Financieel effect: € 118.000 budgettair neutraal.

Programma 2 Verkeer en vervoer

Omschrijving programma

Het programma 'verkeer en vervoer' bevat de kosten van wegen en verkeer, maar ook het onderhoud van bomen, bruggen, gladheidsbestrijding en openbare verlichting. De kwaliteit en het uiterlijk (beleving) van de openbare ruimte is een belangrijk onderwerp binnen dit programma. De bewoners en recreanten waarderen de hoge belevingswaarde van natuur en de openbare ruimte in de dorpen. Mede daarom zetten wij ons in voor een goede, veilige openbare ruimte en wegenstelsel.

Ontwikkelingen en context

Zandwegen

Een relevante ontwikkeling is de toenemende druk op zandwegen. Door extremer weer en intensiever gebruik, onder andere door zwaardere voertuigen van bewoners, ontstaan er steeds vaker knelpunten in de bereikbaarheid en het onderhoud. Dit leidt tot een stijgend aantal meldingen van gebruikers.

Tegelijkertijd hebben zandwegen een herkenbare landschappelijke waarde en maken zij deel uit van het karakter van het buitengebied. De behoefte groeit om hierin duidelijke kaders te stellen, waarbij een balans wordt gezocht tussen gebruik, leefbaarheid en behoud van het landschappelijke karakter.

Beheer openbaar groen

Het beheer van het openbaar groen staat de komende jaren onder druk. De maatschappelijke verwachtingen rond biodiversiteit, klimaatadaptatie en een aantrekkelijke leefomgeving nemen toe, terwijl de uitvoeringscapaciteit achterblijft. Een belangrijke oorzaak ligt in de afname van medewerkers uit de sociale werkvoorziening (SW), mede als gevolg van vergrijzing en een beperkte instroom van nieuwe medewerkers. Dit zet de continuïteit van het huidige werkproces onder spanning en vraagt om een heroriëntatie op de organisatie van het groenbeheer. Tegelijkertijd willen we ruimte blijven bieden aan leerwerktrajecten en stageplaatsen, die niet alleen bijdragen aan sociale meerwaarde, maar ook kansen bieden voor toekomstige instroom. Deze ambitie vraagt om voldoende begeleidingscapaciteit.

Gemeentelijke beleidskaders

- BrinQ inclusief knoppennotitie.
- Fietsplan.
- Licht in de Openbare Ruimte.
- Nota omgevingskwaliteit.
- Gemeentelijk verkeer en vervoerplan.
- Laadvisie laadinfrastructuur.
- Duurzaam meerjaren onderhoudsplan (DMJOP).

Doel

2.1 Aantrekkelijke openbare ruimte

We willen een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren.

Doel

2.2 Aantrekkelijke en veilige leefomgeving

We willen vanuit het visiedocument BrinQ de komende jaren de openbare ruimte inrichten en beheren, zodat er sprake is van een aantrekkelijk leefbare en veilige leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 2.2.2 Evalueren BrinQ

Omschrijving

In 2025 wordt de evaluatie van BrinQ afgerond. Op basis van de uitkomsten en eventuele keuzes van de raad volgt in 2026 een vervolgtraject, waarin BrinQ wordt doorontwikkeld als beleidsinstrument. Doel is om op transparante wijze keuzes te onderbouwen in het spanningsveld tussen gewenste kwaliteit en beschikbare middelen.

Financiële wijzigingen

Dit programma bevat geen financiële wijzigingen.

Programma 3 Economie

Omschrijving programma

Onder programma 3 vallen de kosten uit samenwerking met het bedrijfsleven en de ontwikkeling van wijkgerichte economische programma's. Daarnaast vallen grondexploitaties van bedrijventerreinen, herstructurering van bedrijfslocaties en investeringen in winkelgebieden ook binnen dit programma. De kosten en opbrengsten van het organiseren van markten worden ook hier verantwoord. Stimulering van economische projecten via de Regio Deal, de bijdrage aan het Recreatieschap Drenthe en de opbrengsten uit toeristenbelasting en woonforensenbelasting vallen ook onder het programma 'economie'.

Ontwikkelingen en context

We zijn trots op onze ondernemers en willen verbindend en faciliterend zijn om een goed ondernemersklimaat te realiseren. Wij streven naar evenwicht tussen landbouw, wonen, (vrijtijdseconomie, recreatie en natuur.

We denken proactief mee met de ondernemers en gaan met hen in gesprek over de grote opgaven en uitdagingen die er zijn. We zoeken verbinding met regionale netwerken en zetten vol in op samenwerking met Regio Zwolle, zodat we onze brede welvaart behouden en versterken. Om opgaven rond leefbaarheid en leefomgeving in onze regio sneller op te pakken en met meer impact op brede welvaart uit te kunnen voeren is hiervoor in gezamenlijkheid een bijdrage aangevraagd uit de Regio Deal (2025-2028). Dit betreft het gebiedsarrangement 'Gedeeld geluk als kompas voor Zuidwest-Drenthe' en Mobiliteitshubs in het buitengebied.

Defensie is bezig met de planuitwerking van de Johannes Post Kazerne. Wij zijn nauw betrokken en onderzoeken de impact op bijvoorbeeld verkeerstromen.

De visie vrijetijdseconomie is door de raad vastgesteld in het voorjaar van 2025. Op basis van de visie is een uitvoeringsprogramma opgesteld dat in 2026 zal worden uitgevoerd.

Het project Vitale Vakantieparken Drenthe is verlengd tot en met 2027. In het actieplan 'toekomstgericht en duurzaam' is de ambitie voor de periode 2025-2027 verwoord. De doelen die alle samenwerkingspartners hebben, lopen via de vijf strategische sporen: opgave in kaart, vitalisering, transformeren, instrumenteel kader en expertise centrum. In 2025 is er ook onderzoek gedaan naar welke parken te maken hebben met ondermijning. De uitkomsten van dit onderzoek worden integraal opgepakt.

Gemeentelijke beleidskaders

- Visie Vrijtijdseconomie.

Doel

3.1 Wij willen het onderscheidend vermogen van de gemeente versterken op het gebied van toerisme en recreatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.1.2 Transformatie Park Hesselte

Omschrijving

Het project Hesselte bestaat uit verschillende ontwikkelgebieden. In 2025 is gewerkt aan het traject om in deelgebied 2, het middengebied met 39 woningen te transformeren van een recreatiebestemming naar een woonbestemming. Voor de andere deelgebieden zijn diverse schetsplannen voor woningbouw in ontwikkeling.

Doel

3.2 Goed economisch klimaat

Wij willen een goed economisch klimaat stimuleren voor inwoners en ondernemers binnen onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.2.6 Opstellen economische koers

Omschrijving

In 2025 stellen we de economische koers op die we in het eerste kwartaal van 2026 aan de raad ter vaststelling aanbieden.

Financiële wijzigingen

3.4 Wederkerend fonds

Het betreft de financiële verwerking van de correctie van het Wederkerend fonds. Dit is reeds aangekondigd in de Raadsinformatiebrief septembercirculaire 2024.

Financieel effect: € 500.000 incidenteel voordelig.

3.4 Recreatieschap Drenthe

Uit de conceptbegroting 2026 van het recreatieschap blijkt dat wij de gemeentelijke begroting naar beneden bij kunnen stellen.

Financieel effect: zie tabel bij het onderdeel Gemeenschappelijke regelingen.

3.4 Deelnemersbijdrage Regio Zwolle

Er wordt € 30.000 extra aangevraagd voor de deelnemersbijdrage Regio Zwolle, welke geïndexeerd is en bijgesteld wordt op basis van het aantal inwoners.

Financieel effect: € 30.000 structureel nadelig.

3.4 Uitvoeringsprogramma visie vrijetijdseconomie

We vragen € 225.000 voor het uitvoeringsprogramma van de visie vrijetijdseconomie.

Financieel effect: € 225.000 budgettair neutraal.

3.4 Opbrengst toeristenbelasting

We verhogen de opbrengst toeristenbelasting met € 225.000 om de extra kosten te dekken die voortkomen uit het uitvoeringsprogramma van de visie vrijetijdseconomie.

Financieel effect: € 225.000 budgettair neutraal.

Programma 4 Onderwijs

Omschrijving programma

Dit programma heeft betrekking op onderwijshuisvesting. Dit betreffen de kosten aan schoolgebouwen en het onderwijshuisvestingsbeleid. De huur van gymzalen en andere vormen van bewegingsonderwijs vallen hier ook onder. De kosten voor leerlingenvervoer, leerplicht, voor- en vroegschoolse educatie en het onderwijsachterstandenbeleid vallen ook onder programma 4.

Ontwikkelingen en context

In 2026 starten we met de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). De gemeente heeft de wettelijke verplichting om onderwijs aan te bieden aan alle kinderen. De zorgplicht voor kinderen van vluchtelingen vraagt hierin specifieke aandacht. Wanneer een kind niet zelfstandig naar school kan bijvoorbeeld door ziekte, een handicap of gedragsproblemen kan gebruik worden gemaakt van leerlingenvervoer.

Gemeentelijke beleidskaders

- Verordening 'voorzieningen huisvesting onderwijs'.
- Verordening 'sociale medische indicaties 2022'.
- Verordening 'leerlingenvervoer 2025'.
- 'Integraal Huisvestingsplan Onderwijs gemeente Westerveld'.
- 'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Westerveld 2025'.
- Verordening 'overleg lokaal onderwijsbeleid'.
- Beleidsplan 'voor- en vroegschoolse educatie 2024-2028'.

Doel

4.1 Een leefomgeving creëren die beweging stimuleert en zintuigen ontwikkelt

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 4.1.1 Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Omschrijving

We gaan in 2026 op basis van het vastgestelde huisvestingsplan beginnen met de uitvoering. Daarbij krijgen diverse scholen een budget voor renovatie.

Financiële wijzigingen

4.3 Projectcoördinatie IHP

Het betreffen de incidentele extra middelen t/m 2029 die beschikbaar worden gesteld voor projectcoördinatie van het IHP. De extra middelen worden gedekt uit de reserve Maatschappelijk Welzijn Breed.

Financieel effect: € 132.000 per jaar t/m 2029 budgettair neutraal.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving programma

Programma 5 heeft betrekking op het sportbeleid, bijvoorbeeld kosten van buurtcoaches. De accommodaties voor sportbeoefening vallen hier ook onder. Daarnaast vallen alle subsidies in het kader van cultuur, musea, archeologie en cultuurhistorie onder programma 5. Ook het onderhoud en toezicht op cultureel erfgoed, evenals de kosten voor de bibliotheken zijn hier verantwoord. De aanleg van openbaar groen, vijvers, sloten en speeltuinen zijn ook onderdeel van programma 5.

Ontwikkelingen en context

In de gemeente Westerveld richten wij ons op opgroeien in een gezonde omgeving en een leven lang sporten en bewegen. Onze beweegcoaches stimuleren inwoners vanuit het programma 'Westerveld in actie' op het gebied van leefstijl en bewegen. Hierdoor gaan we ook jongeren stimuleren om gezonder te leven. De verwachting is dat er vanaf 2027 een wijziging komt in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. De gemeenten krijgen dan een wettelijke zorgplicht om zorg te dragen voor voldoende en volwaardige bibliotheken. Biblionet Drenthe en daarmee ook onze bibliotheken anticiperen hierop met hun strategische doelen: Drenthe leest, Drenthe leert en ontwikkelt, Drenthe doet mee en Drenthe robuust. Dit resulteert in een breed aanbod onder andere voor het terugdringen van laaggeletterdheid, het vergroten van digitale vaardigheden, kennismaken met kunst en cultuur, ontmoeten en een goede informatievoorziening vanuit de overheid. Op basis van de nieuwe Visie op spelen wordt er afhankelijk van de scenariokeuze uitvoering gegeven aan de visie in 2026.

Gemeentelijke beleidskaders

- Uitvoeringsregels 'investeringssubsidie buitensportaccommodaties'.
- Uitvoeringsregels 'fonds dorpshuizen Westerveld'.
- Algemene subsidieverordening gemeente Westerveld 2018.
- Erfgoedverordening 2015.
- Visie op cultuur in Westerveld.
- Beleidsplan lokale economie.
- Maatschappelijke visie: een gezonde, zelfredzame en participerende Westervelder.
- Visie op spelen.

Doel

5.1 Gezonde leefstijl jongeren

Meer jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 21 jaar houden er een gezondere leefstijl op na door (meer) te bewegen, te sporten en minder tot geen consumptie op gebied van roken en alcohol.

Doel

5.2 Beschermen status van werelderfgoed

Door het behalen van de werelderfgoedstatus aan de Koloniën van Weldadigheid, in overleg met onze stakeholders en de provincie Drenthe uitvoering geven aan het managementplan.

Doel

5.3 Aantrekkelijkheid sportlocaties

Sportaccommodaties in zowel dorpen als in de openbare ruimte aantrekkelijk, duurzaam, toegankelijk, betaalbaar, veilig, gezond, multifunctioneel en toekomstbestendig houden/maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.3.1 Toekomstbestendigheid buitensport Havelte en sporthal De Spronk uitwerken.

Omschrijving

In 2026 verwachten we stappen te zetten in de planvorming van de voorzieningen in Vledder. Sporthal de Spronk maakt hier onderdeel van uit. De uitvoering van de renovatie van buitensport Havelte wordt afgerond.

Actie 5.3.2 Locatie oude gemeentewerf

Omschrijving

Er is in 2025 een passende bestemming gevonden voor de locatie oude gemeentewerf Havelte. Dit zal een tijdelijke bestemming zijn onder andere door de brandweer Havelte hier tijdelijk te huisvesten. Uiteraard worden ook in 2026 de mogelijkheden voor een structurele passende bestemming bekeken.

Financiële wijzigingen

5.3 Cultuurparticipatie

Het budget van de Muziekschool wordt verhoogd met € 15.000. Dit kan budgetneutraal verwerkt worden door een verlaging van het budget op taakveld 6.1.

Financieel effect: € 15.000 budgettair neutraal.

5.6 Bibliotheken

Op termijn zal een wettelijke zorgplicht worden ingevoerd voor gemeenten. Voor het uitvoeren van deze taak zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. Gemeenten ontvangen voor de jaren 2025 en 2026 een extra decentralisatie-uitkering om zich voor te kunnen bereiden op de zorgplicht. De raad is hierover geïnformeerd in de Raadsinformatiebrief septembercirculaire 2024.

Financieel effect: € 100.000 incidenteel nadelig.

5.7 Visie speeltoestellen

Er wordt extra budget beschikbaar gesteld voor extra investeringen in speeltoestellen. Het gaat om het renoveren van bestaande speeltoestellen en het vernieuwen van speeltuinen.

Financieel effect: € 125.000 structureel nadelig.

Programma 6 Sociaal domein

Omschrijving programma

Het programma 'sociaal domein' omhelst het veld dat uitvoering geeft aan de Participatiewet, Jeugdwet en Wmo. Hieronder vallen onder andere inwonersparticipatie, inkomensregelingen, en werkvoorzieningsschappen zoals Reestmond. Ook vallen re-integratie trajecten en maatschappelijke participatietrajecten onder dit programma, net als de huishoudelijke hulp en dagbesteding vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning. De opvang van Oekraïners en armoedebestrijding zijn ook grote thema's binnen dit domein, net als jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Ontwikkelingen en context

De wet- en regelgeving vanuit het Rijk is continu in beweging. Het gaat soms om de kostenbeheersing of kwaliteitsverbetering wat continu zorgt voor veranderingen. Belangrijke ontwikkelingen zijn de Hervormingsagenda jeugd en het instellen van de menselijke maat binnen de Participatiewet. Hiervoor zijn de Jeugdwet en de Participatiewet inmiddels aangepast.

De jaarlijkse uitvoeringsagenda beschrijft de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan de maatschappelijke visie. Deze uitvoeringsagenda maakt de ambities concreet en geeft houvast voor het maken van keuzes en het stellen van prioriteiten in het sociaal domein.

De gemeente is verantwoordelijk voor het opvangen van vluchtelingen. In 2026 is de verwachting dat dit nog steeds actueel is. Wij geven uitvoering aan de Spreidingswet.

Transitie Dorpshuizen

Welzijn Mensenwerk heeft haar Transitieplan Dorpshuizen 2025 – 2029 opgesteld. Het plan heeft betrekking op de vijf dorpshuizen die zij in bezit / beheer hebben en hoe deze toekomstbestendig kunnen worden gemaakt. Er moet onderzocht worden wat hiervoor de passende beheer- en eigendomsvorm is en wat dit vraagt van de samenwerking tussen inwoners, gemeente en welzijn. Het transitieplan moet in de uitvoering aansluiten bij de kaders die door de gemeenteraad gesteld worden in de Visie (Maatschappelijk vastgoed, waar momenteel aan gewerkt wordt. Er worden in deze Kadernota middelen gevraagd t/m 2028. Vanaf 2029 zal de beheer- en eigendomsvorm voor alle vijf dorpshuizen anders zijn en heeft Welzijn Mensenwerk geen subsidie nodig voor het beheer en eigendom.

Subsidie Kledingbank

In de gemeente Westerveld zit een Kledingbank gevestigd in Dwingeloo. Deze vervult binnen de gemeente Westerveld een onmisbare functie: zij biedt minima in onze gemeente een toegankelijke manier om noodzakelijke en hoogwaardige kleding te verkrijgen én geeft gebruikte kleding een tweede leven. Daardoor biedt zij niet alleen een maatschappelijke meerwaarde, maar draagt zij ook bij aan duurzaamheid en vermindering van textielafval. Bovendien stimuleert de Kledingbank onderlinge verbondenheid. Om de continuïteit van deze essentiële voorziening te kunnen voortzetten, is besloten de Kledingbank te subsidiëren. Hiermee worden ze, net als de voedselbank, gecompenseerd in de huisvesting.

Gemeentelijke beleidskaders

- Maatschappelijke visie: een gezonde, zelfredzame en participerende inwoner.
- Re-integratieverordening Participatiewet, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, en Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen 2023.
- Verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning 2020.
- Verordening individuele inkomensvoorziening 2021.
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening 2021.
- Verificatie en validatiebeleid 2020.
- Verordening antidiscriminatievoorziening.

Doel

6.1 Onder het motto 'iedereen doet mee' werken we aan een inclusieve samenleving. Regie over eigen leven is daarbij het uitgangspunt.

Financiële wijzigingen

6.1 Cultuurparticipatie

Het budget voor de kosten van muziekonderwijs wordt verhoogd met € 15.000. Dit kan budgetneutraal verwerkt worden door een verlaging van het budget op taakveld 6.1.

Financieel effect: € 15.000 budgettair neutraal.

6.1 Bijdrage Jeugdhulp Regio Drenthe

De bijdrage aan de Jeugdhulp Regio Drenthe wordt verhoogd met € 20.000.

Financieel effect: € 20.000 structureel nadelig.

6.1 Dorpshuizen Welzijn Mensenwerk

Het betreffen de incidentele extra middelen t/m 2028 die beschikbaar worden gesteld voor de exploitatie van de dorpshuizen die in beheer zijn bij Welzijn Mensenwerk. In deze jaren zal worden gewerkt aan een overgang naar een gewenste beheervorm. De extra middelen worden gedekt uit de reserve Maatschappelijk Welzijn Breed.

Financieel effect: € 350.000 in 2026, € 300.000 in 2027 en € 225.000 in 2028 budgettair neutraal.

6.1 Adviesraad Sociaal Domein

Het budget van de adviesraad Sociaal Domein wordt verhoogd omdat het al jaren niet is geïndexeerd. In de afgelopen jaren zijn de kosten wel toegenomen.

Financieel effect: € 4.000 structureel nadelig.

6.1 Anti-discrimatievoorziening

De gemeente heeft CMO STAMM opdracht gegeven om uitvoering te geven aan de Anti-discrimatievoorziening. Dit is een wettelijke plicht. Het budget moet omhoog worden bijgesteld. De gemeente ontvangt hiervoor een vergoeding vanuit het Gemeentefonds.

Financieel effect: € 14.000 structureel nadelig.

6.1 Projectleider dorpshuizen

We vragen € 100.000 voor een projectleider die zich in de komende jaren kan richten op de transitie bij de dorpshuizen en die kan ondersteunen bij het traject in Vledder om te komen tot toekomstbestendige voorzieningen. De kosten dekken we uit de reserve Maatschappelijk Welzijn Breed.

Financieel effect: € 100.000 per jaar budgettair neutraal in 2026 t/m 2028.

6.71 Indexatie Wmo

Vanuit de septembercirculaire 2024 ontvangen we extra middelen om de Wmo te indexeren. Deze bedragen worden toegekend aan het budget voor Wmo Begeleiding, omdat de verwachting is dat de kosten in 2026 zullen toenemen als gevolg van de nieuwe aanbesteding.

Financieel effect: € 75.000 in 2026, € 150.000 in 2027 en € 225.000 in 2028 en 2029 budgettair neutraal.

6.74 Besparingsverlies jeugdhulp

Vanuit de septembercirculaire 2024 ontvangen we extra middelen voor jeugdhulp. Deze bedragen worden toegekend aan het budget voor jeugdhulp. Hierdoor wordt de terugval in budget vanaf 2026 gedeeltelijk ondervangen. In de Voorjaarsnota 2025 is aangekondigd dat we in 2026 en 2027 nog aanvullende middelen zullen ontvangen om de resterende terugval in budget te compenseren.

Financieel effect: € 550.000 budgettair neutraal.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Omschrijving programma

De kosten voor het gezondheidsbeleid en de bijdrage aan de GGD worden verantwoord in programma 7. Ook de opbrengsten en kosten van de gemeentelijke taken op het gebied van riolering en afval behoren tot dit programma. Milieubeheer is ook onderdeel van dit programma waar alle kosten in het kader van milieu en duurzaamheid, milieuhandhaving en ongediertebestrijding, evenals projecten voor duurzame energie onder vallen. De kosten voor begraafplaatsen, zoals kosten voor lijkschouw en de opbrengsten van grafrechten, worden ook hier verantwoord.

Ontwikkelingen en context

We staan voor een vitale, toekomstbestendige leefomgeving waarbij milieuwaarden een belangrijk aspect zijn. Ook de opgaven op het gebied van duurzaamheid zijn onverminderd groot, over de volle breedte van het onderwerp. Hoewel duurzaamheid zijn plek heeft in Programma 7, is het thema ook verweven in de andere thema's.

In 2026 wordt het geactualiseerde duurzaamheidsbeleid gepresenteerd met daarbij het meerjarig uitvoeringsprogramma. De keuzes die hieruit voortvloeien zullen aan de nieuwe raad na de verkiezingen worden voorgelegd.

Gemeentelijke beleidskaders

- Duurzaamheidsnota Westerveld (Samenwerken aan Duurzaamheid).
- Beleid grootschalige opwek van zonne-energie op land en/of water 2024-2025.
- Regionale adaptatie strategie en regionale uitvoeringsagenda.
- Gemeentelijk riolering plan.
- Beleidsnotitie duurzaamheid.
- Verordening afvalstoffen.
- Transitievisie warmte.

Doel

7.1 Duurzame landbouw

We gaan de landbouw duurzamer en toekomstbestendiger maken.

Doel

7.2 Bevorderen volksgezondheid

We willen de volksgezondheid bevorderen.

Doel

7.3 Goed woon- en leefklimaat

We streven naar een goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat met oog voor klimaat, milieu, duurzaamheid en biodiversiteit.

Financiële wijzigingen

7.1 GGD Drenthe

Het betreft de structurele bijstelling van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) op basis van hun begroting 2026. De meerkosten zijn voornamelijk loon-en prijsindexatie voor het jaar 2026.

Financieel effect: zie tabel bij het onderdeel Gemeenschappelijke regelingen.

Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Omschrijving programma

Programma 8 bevat kosten die op grond van de Omgevingswet worden gemaakt, bijvoorbeeld kosten gerelateerd aan het opstellen van omgevingsplannen. Daarnaast vallen de kosten en opbrengsten van het grondbedrijf die in de gemeentelijke exploitatie tot uitdrukking komen hier ook onder evenals kosten voor het opstellen van (nieuw) woonbeleid. Opbrengsten van bouwleges en kosten die betrekking hebben op woningbouw en woningverbetering, bouwtoezicht en de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) worden hier ook verantwoord.

Ontwikkelingen en context

Westerveld is een prachtige gemeente om in te wonen. Het is onze ambitie om de planvorming voor 1.000 nieuwe woningen voor 2030 te realiseren. Voor de korte termijn liggen we op koers, voor de lange termijn zijn extra gronden nodig. Om hier uitvoering aan te geven heeft de raad kredieten beschikbaar gesteld voor planvorming en aankoop van gronden. Deze programmatische aanpak willen we in 2026 en verder continueren aan de hand van de geactualiseerde Woonvisie.

In de gemeente zijn diverse CPO-groepen actief. In 2024 hebben we (daarom) beleid vastgesteld voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Via dit beleid faciliteren we CPO-initiatieven om gezamenlijk en zelfstandig hun eigen woonproject te kunnen ontwikkelen.

Gemeentelijke beleidskaders

- Woonvisie 2019 - 2025.
- Addendum op de Woonvisie 2022.
- Woningbouwprogrammering 2023 – 2026.
- Omgevingsvisie 2022.
- Nota grondbeleid.

Doel

8.1 Realiseren 1.000 woningen voor 2030

Het is onze ambitie om 1.000 nieuwe woningen voor 2030 te realiseren. We willen dat de planvorming hiervoor deze collegeperiode gereed is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 8.1.6 Planvorming bouw 1.000 woningen

Omschrijving

Het afronden van (lopende) omgevingsplanprocedures, het faciliteren en opstarten van nieuwe (gemeentelijke en particuliere) woningbouwprojecten en het actief verwerven van gronden ten behoeve van grotere woningbouwlocaties zorgen ervoor dat de planvorming voor 1.000 nieuwe woningen aan het einde van de collegeperiode gereed is.

Financiële wijzigingen

8.3 Kosten BOA's

De kosten voor de BOA's waren begroot op taakveld 8.3, maar worden op basis van het taakveldenoverzicht van de Rijksoverheid budgettair neutraal begroot op taakveld 1.2.

Financieel effect: € 118.000 budgettair neutraal.

8.3 Omgevingsdienst Drenthe (ODD)

Het betreft de structurele bijstelling van de Omgevingsdienst Drenthe op basis van hun begroting 2026. De meerkosten zijn voornamelijk loon- en prijsindexatie voor het jaar 2026.

Financieel effect: zie tabel bij het onderdeel Gemeenschappelijke regelingen.

8.3 Indexatie Omgevingsvergunningen

In de afgelopen jaarrekeningen zien we jaarlijks een voordeel op de bouwleges doordat er meer vergunningen worden afgegeven dan is begroot. Het voorstel is om € 100.000 extra opbrengst op te nemen.

Financieel effect: € 100.000 structureel voordelig.

8.3 Wet betaalbare huur

Op 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap gewijzigd. Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel. De bedragen voegen we toe aan het hiervoor beschikbare budget.

Financieel effect: € 20.000 in 2026, € 11.000 in 2027, € 8.000 in 2028 en 2029 budgettair neutraal.

8.3 Projectleider wonen

We vragen € 55.000 voor een projectleider wonen om de woningbouwprojecten op goede wijze te kunnen voortzetten. De kosten dekken we uit de stelpost nieuw beleid.

Financieel effect: € 55.000 budgettair neutraal.

Overige programma onderdelen

Overhead

Omschrijving programma

In het programma 'Overhead' worden alle kosten met betrekking tot ondersteuning van de ambtelijke organisatie verantwoord. Dit betreffen salariskosten, kosten voor inhuur van personeel, en huisvestingskosten. Daarnaast worden ook de kosten voor informatievoorziening en faciliteiten verantwoord in dit programma. Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling Shared Service Centrum ONS zijn ook onderdeel van 'overhead'.

Ontwikkelingen en context

De laatste jaren is de overhead verder toegenomen als gevolg van inflatie en nieuwe cao-afspraken. Daarnaast worden automatisering en de beveiliging van onze gegevens steeds belangrijker en stijgen de kosten navenant. De ontwikkelingen op deze gebieden gaan snel en zijn voor een individuele gemeente lastig bij te houden. Het is daarom noodzakelijk om samen te werken. Westerveld is hiervoor aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling Shared Service Centrum ONS. Samen met de andere partners wordt actief gekeken waar we samen kunnen werken op onder andere het gebied van automatisering, beveiliging, HR en inkoop.

Gemeentelijke beleidskaders

Op dit onderdeel zijn alleen de wettelijk voorgeschreven richtlijnen van toepassing zoals het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie overhead van de commissie BBV.

Wat willen we bereiken?

We gaan verder bouwen aan veilige en toekomstbestendige informatievoorziening, waarbij we gebruikmaken van de mogelijkheden die nieuwe technologieën ons bieden.

Financiële wijzigingen

0.4 Personele begroting 2025

Er zijn extra middelen noodzakelijk voor periodieke verhogingen in 2025, budget voor piketdiensten, stagevergoedingen e.d. Hier was in de begroting 2025 geen budget voor opgenomen. De financiële verwerking van de nieuwe CAO in 2025 is hier tevens in meegenomen.

Financieel effect: € 410.000 structureel nadelig.

0.4 Periodieke personeel 2026

In de afgelopen jaren zien we steeds meer jongere medewerkers die niet aan het einde van de schaal instromen. Daardoor worden er elk jaar in verhouding meer periodieke verhogingen toegekend. Tot op heden was hier geen separaat budget voor begroot, waardoor deze kosten binnen de personele begroting moesten worden opgevangen. Dit bedrag krijgt inmiddels dusdanige omvang dat het noodzakelijk is om hier een separate post voor op te nemen.

Financieel effect: €250.000 structureel nadelig.

0.4 Nieuwe CAO 2026

In de begroting 2025 was een stelpost opgenomen voor de nieuwe CAO voor het jaar 2026. Inmiddels is de nieuwe CAO bekend en we hebben het effect hiervan berekend. Hieruit blijkt dat het budget met € 415.000 moet worden aangevuld op basis van de huidige formatie.

Financieel effect: € 415.000 structureel nadelig.

0.4 SSC ONS

Het betreft de structurele bijstelling van SSC ONS op basis van de begroting 2026 van SSC ONS. De meerkosten zijn voornamelijk loon- en prijsindexatie voor het jaar 2026.

Financieel effect: zie tabel bij het onderdeel Gemeenschappelijke regelingen.

0.4 GR Drents Archief

De toetreding tot de GR Drents Archief brengt extra kosten met zich mee.

Financieel effect: zie tabel bij het onderdeel Gemeenschappelijke regelingen.

Doel

0.1 Toekomstbestendige informatievoorziening

Wij streven naar een optimale dienstverlening, met transparantie in beleid, efficiëntie, hulpvaardigheid.

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving programma

De algemene dekkingsmiddelen worden gevormd uit een aantal structurele niet aan taakvelden gekoppelde inkomsten. Deze dekkingsmiddelen krijgen we van het Rijk (algemene uitkering), van inwoners (heffingen) dan wel uit beleggingen. De inkomsten zijn onder te verdelen in treasury, belastingen, algemene uitkering, overige uitkeringen gemeentefonds en overige baten en lasten. De mutaties reserves en voorzieningen vallen ook onder dit programma.

Ontwikkelingen en context

De Kadernota 2026 is gebaseerd op de septembercirculaire 2024. Zoals bekend hebben gemeenten nog steeds te maken met het ravijnjaar 2026 waarbij er sprake is van een terugval in de algemene uitkering van landelijk drie miljard euro. In de Voorjaarsnota 2024 is inmiddels bekend geworden dat gemeenten gedeeltelijk gecompenseerd worden voor het Ravijnjaar 2026. Inmiddels is wel duidelijk dat een groot deel van de compensatie incidenteel voor 2 jaren is en dat een terugval van middelen in 2028 aan de orde is.

Gemeentelijke beleidskaders

- Treasury beleid.
- Financiële verordening.
- Nota reserves en voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

We streven naar kostendekkende tarieven.

Financiële wijzigingen

0.5 Rente rekening/courant

We zien dat we meer renteopbrengsten in de begroting en de meerjarenraming kunnen opnemen omdat we voldoende liquide middelen hebben waar we rente over ontvangen.

Financieel effect: € 150.000 incidenteel voordelig in 2026 en € 100.000 structureel voordelig vanaf 2027.

0.5 Verlagen opbrengst dividend

De afgelopen jaren zien we teruglopende dividend opbrengsten van de netbeheerders door hogere kosten en investeringen in het net.

Financieel effect: € 200.000 structureel nadelig.

0.6 Onroerende Zaakbelasting (OZB)

De OZB opbrengst wordt met € 275.000 verhoogd als gevolg van jaarlijkse indexatie van de opbrengst ter hoogte van € 150.000 en dekking van het voorstel voor onderhoud speeltoestellen € 125.000.

Financieel effect: € 275.000 structureel voordelig.

0.7 Algemene uitkering

Deze wijziging bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Verwerking septembercirculaire 2024: voor een specificatie verwijzen we naar de raadsinformatiebrief die de raad heeft ontvangen als bijlage op de begroting 2025.
2. Decembircirculaire 2024: In de decembircirculaire is voor het accres een gecorrigeerde CBS raming opgenomen. Daardoor stijgt de algemene uitkering in alle jaren € 75.000 tot € 200.000 per jaar.
3. Vrijvallen stelpost behoedzaamheid: In de Raadsinformatiebrief meicirculaire 2024 zijn diverse stelposten opgenomen. Eén daarvan is de stelpost behoedzaamheid die we nu kunnen laten vrijvallen, omdat de verwachting op basis van de Voorjaarsnota 2025 is dat de Meicirculaire 2025 positief zal gaan uitvallen.
4. BTW compensatiefonds: Omdat de afrekening van het BTW Compensatiefonds de afgelopen jaren elk jaar positief is gebleken is het voorstel om hier een structurele stelpost voor op te nemen in de

algemene uitkering van € 250.000 per jaar. Van onze provinciaal toezichthouder mogen we een stelpost opnemen ter hoogte van de verwachte ruimte onder het plafond met afrekening van het voorgaande jaar. In 2024 was dit op basis van de Voorjaarnota 2025 € 332 miljoen. Dat is voor Westerveld circa € 350.000. Het voorstel is om een behoedzame raming van € 250.000 op te nemen.

5. Daarnaast verwerken nog een aantal budgettair neutrale mutaties voor jeugdhulp, Wmo, bibliotheken en de Wet betaalbare huur. Deze bijstellingen op de algemene uitkering voegen we toe aan het hiervoor bestemde budget.

Financieel effect: € 1.870.000 in 2026, € 1.911.000 in 2027, € 2.033.000 in 2028 en 2029 per saldo voordelig. Sommige onderdelen worden budget neutraal verwerkt.

0.8 Nieuw beleid stelpost

Het voorstel is om de nieuw beleid stelpost jaarlijks met € 250.000 te verhogen. In de Kadernota 2026 wordt het nieuwe jaar 2029 toegevoegd. Aan deze jaarschijf wordt € 250.000 in 2029 toegevoegd.

Financieel effect: € 250.000 incidenteel nadelig in jaarschijf 2029.

0.10 Kapitaallasten in exploitatie i.p.v. uit reserve

In de notitie reserves en voorzieningen 2024 hebben we toegelicht dat we diverse reserves gaan opheffen die jaarlijks werden ingezet om kapitaallasten te dekken. Deze kosten komen nu ten laste van het saldo van de begroting. De bedragen in de reserves vallen vrij en voegen we toe aan de Algemene Reserve en de Reserve Maatschappelijk Welzijn breed.

Financieel effect: € 74.000 structureel nadelig.

0.10 Reserve Maatschappelijk Welzijn Breed

Het betreffen de incidentele extra middelen t/m 2028 die beschikbaar worden gesteld voor de exploitatie van de dorpshuizen die in beheer zijn bij Welzijn Mensenwerk. In deze jaren zal worden gewerkt aan een overgang naar een gewenste beheervorm. De extra middelen worden gedekt uit de reserve Maatschappelijk Welzijn Breed.

Financieel effect: € 350.000 in 2026, € 300.000 in 2027 en € 225.000 in 2028 budgettair neutraal.

0.10 Reserve Maatschappelijk Welzijn Breed

Het betreffen de incidentele extra middelen t/m 2029 die beschikbaar worden gesteld voor projectcoördinatie van het IHP. De extra middelen worden gedekt uit de reserve Maatschappelijk Welzijn Breed.

Financieel effect: € 132.000 per jaar t/m 2029 budgettair neutraal.

0.10 Reserve Maatschappelijk Welzijn Breed

We vragen € 100.000 voor een projectleider die zich in de komende jaren kan richten op de transitie bij de dorpshuizen en die kan ondersteunen bij het traject in Vledder om te komen tot toekomstbestendige voorzieningen. De kosten dekken we uit de reserve Maatschappelijk Welzijn Breed.

Financieel effect: € 100.000 per jaar budgettair neutraal in 2026 t/m 2028.

Doel

A.1 Kostendekkend maken afvalstoffenheffing

We streven naar een tariefstelling die voor 100% kostendekkend is. De opbrengsten van de afvalstoffenheffing brengen dan evenveel op als de afvalinzameling voor de gemeente kost.

Financiële beleidskaders

In de Kadernota presenteren we jaarlijks de financiële beleidskaders. Dit zijn financiële uitgangspunten voor uitvoering van onze boekhouding en P&C cyclus. Zodra een financieel beleidskader wijzigt zullen we hier in de eerstvolgende Kadernota over rapporteren. Hieronder de financiële kaders:

1. De rekenrente die wordt toegepast voor investeringen is gebaseerd op de gemiddelde omslagrente van onze leningenportefeuille.
2. Budget voor inflatie wordt per Kadernota bepaald. De hoogte is afhankelijk van financiële ruimte en landelijke inflatiecijfers.
3. De raming van de algemene uitkering in de Kadernota is gebaseerd op de septembercirculaire van het jaar ervoor. De raming van de algemene uitkering in de begroting is gebaseerd op de meicirculaire van het lopende jaar.
4. We hanteren momenteel een systematiek van constante prijzen voor het opstellen van de begroting. We gaan onderzoeken of we op termijn kunnen overstappen naar een systematiek van lopende prijzen. Groot voordeel hiervan is dat de berekening van de algemene uitkering veel makkelijker te maken is.
5. De berekeningen van afval en riool worden in de begroting gebaseerd op 100% kostendekkendheid.
6. Waar het gaat om vervanging van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof is jaarlijks een budget beschikbaar van € 208.450. Indien dit budget niet toereikend is, stellen we het budget in de 2e bestuursrapportage bij. De raad heeft in de 2e bestuursrapportage 2014 toestemming gegeven om de uitgaven te doen tot een budget dat gelijk is aan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer.
7. Er is een structureel budget voor onvoorzien in de begroting opgenomen van € 20.000. Dit is circa € 1 per inwoner.
8. Het personeelsbudget wordt verhoogd op basis van de landelijke CAO stijging.
9. Voor het berekenen van de winstneming in het grondbedrijf wordt de POC (Percentage of Completion) methode toegepast.
10. Op het gebied van bestedingsvoorstellen maken we onderscheid in de volgende categorieën:
Autonome voorstellen: Dit zijn voorstellen die onvermijdelijk zijn. Ze zijn geen keuze. Een voorbeeld is een contractuele verhoging van een meerjarig contract. Budgettair neutrale voorstellen: Van deze voorstellen wordt de dekking in een ander budget gevonden. Zodoende heeft het voorstel geen effect op het saldo van de begroting. Nieuw beleid: Het betreffen voorstellen die saldo van de begroting verlagen als gevolg van een bestuurlijke keuze. Zie ook kader 14.
11. Voor bezuinigingsvoorstellen hanteren we de volgende kaders:
  - a. Bij het kiezen van bezuinigingsmaatregelen speelt de onomkeerbaarheid van beleid een belangrijke rol.
  - b. In het prioriteren van nieuw beleid heeft nieuw beleid dat al in gang is gezet hogere prioriteit dan nieuw beleid dat nog moet worden opgestart.
  - c. Bij het bezuinigen van een gemeentelijke taak wordt afgewogen hoe het schrappen van een gemeentelijke taak in de maatschappij kan worden opgevangen.
  - d. We anticiperen niet voor op een oplossing vanuit het Rijk voor de ontstane tekorten in 2027 en 2028.
  - e. We wegen af of we structurele voordelen in de jaarstukken verwerken als een structurele bijstelling in de begroting.
  - f. De verdeling tussen lagere uitgaven en hogere inkomsten bij de bezuinigingen is respectievelijk 2/3 en 1/3.

Het college stelt voor een aantal nieuwe kaders op te nemen over hoe we nieuw beleid willen prioriteren.

12. Er is een stelpost voor nieuw beleid ingericht. Hier wordt € 250.000 per jaar aan toegevoegd. De middelen in deze stelpost zijn bedoeld voor de volgende onderwerpen:
  - a. Integraal huisvestingsplan onderwijs;
  - b. Kaderstelling visie Vledder;
  - c. Visie Darp;
  - d. Sportpark Meerkamp Havelte (onderdeel van woningbouwopgaven);
  - e. Visie Maatschappelijk Vastgoed;
  - f. Project Hesselte (onderdeel van woningbouwopgaven).
13. Voor grote investeringen in vastgoed en andere ontwikkelingen die op ons afkomen hanteren we de volgende kaders:
  - a. De afschrijvingstermijn wordt bepaald op basis van onze financiële verordening.
  - b. De rente die we gebruiken voor het bepalen van de kapitaallasten van in een investering is gelijk aan de omslagrente. Voor 2025 is dit bepaald op 0,45%.
  - c. Het meerjarenperspectief is gebaseerd op drie boekjaren.
  - d. Bedragen worden overgenomen uit visiedocumenten. De visiedocumenten krijgen financiële kaders mee.
  - e. Inzet van reserves voor grote opgaven gebeurt op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2024.
  - f. De stelpost nieuw beleid is gekoppeld aan zes onderwerpen. Zie ook financieel kader 12.
14. We delen de dekking van nieuwe financiële voorstellen in in vier categorieën:
  - a. Dekking vanuit bestaande middelen. Dan kan het voorstel budgettair neutraal worden verwerkt;
  - b. De onderwerpen genoemd onder financieel kader 12 worden gedekt uit de stelpost nieuw beleid;
  - c. Voor autonome ontwikkelingen zoals de ophoging van de bedragen voor de gemeenschappelijke regelingen en indexatie van contracten is budget beschikbaar in het saldo van de begroting. De hoogte van het saldo van de begroting is een momentopname en afhankelijk van diverse factoren.
  - d. Als het niet in de bovenstaande drie categorieën past worden de voorstellen op een afwegingslijst gezet om daarover een integrale afweging te kunnen maken bij de kadernota. Afhankelijk van de hoeveelheid beschikbare middelen worden de voorstellen toegekend.

Uitwerking notitie reserves en voorzieningen

De raad heeft de Nota reserves en voorzieningen 2024 op 17 december 2024 vastgesteld. Toegezegd is dat in de Kadernota 2026 de financiële verwerking zou plaatsvinden. Van een aantal reserves is op basis van de notitie duidelijk dat het voorstel is om de reserve op te heffen. In sommige gevallen worden de resterende middelen nog ingezet in de exploitatie en in andere gevallen worden ze overgeheveld naar een andere reserve. In onderstaand overzicht is per reserve inzichtelijk gemaakt wat voor mutatie plaatsvindt. De hoogte van de reserve is gebaseerd op de stand 31-12-2024 op basis van de jaarstukken 2024. De eerste Bestuursrapportage 2025 bevat diverse voorstellen om middelen aan reserves te onttrekken of toe te voegen. Dat is in de tabel ook inzichtelijk gemaakt.

Het streven is om in 2026 het aantal bestemmingsreserves fors te hebben beperkt. In de notitie wordt gesproken over het in stand houden van twee tot vier van deze reserves. Naast reserves voor dekking van kapitaallasten van bouw gemeentehuis en MFA Havelte is het voorstel om de volgende bestemmingsreserves te behouden:

1. Bestemmingsreserve Overhevelingsreserve: Deze blijft bestaan om jaarlijks middelen over te hevelen naar het volgende boekjaar.
2. Bestemmingsreserve Invoering Omgevingswet: Het voorstel is om deze te handhaven en de middelen in de komende jaren in te zetten voor het Omgevingsplan. De naam 'Bestemmingsreserve Invoering Omgevingswet' is dan niet meer passend. Het voorstel is om dit te veranderen in: 'Bestemmingsreserve Omgevingsplan'.
3. Bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed: De reserve kan worden ingezet voor voorzieningen in de breedste zin van het sociaal domein, zoals de Maatschappelijke Visie, het integraal huisvestingsplan (IHP) en maatschappelijk vastgoed. In deze Kadernota worden diverse onttrekkingen aan deze reserve gedaan voor het IHP en de instandhouding van dorpshuizen.
4. Bestemmingsreserve woningbouwopgaven: De gemeente heeft een grote opgave op het gebied van wonen de komende jaren. Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van toekomstige fluctuaties en risico's in de grondexploitaties en woningbouwprojecten. Deze reserve is niet bedoeld om structurele kosten uit te dekken. Ook wordt het resultaat van een afgesloten grondexploitatie geboekt naar de reserve. Tussentijdse bijstellingen van de verliesvoorziening wordt in de exploitatie verwerkt.
5. Bestemmingsreserve Regio Deal: Het voorstel is om deze reserve te behouden voor de nieuwe Regio Deal.

Voor meer informatie over de reserves en voorzieningen verwijzen we naar de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen 2024.

Tabel uitwerking notitie reserves en voorzieningen tot en met 2029:

	Boekwaarde 31-12-2024	Storting (+) / onttrekking (-) 2025	Storting (+) / onttrekking (-) 2026	Storting (+) / onttrekking (-) 2027	Storting (+) / onttrekking (-) 2028	Storting (+) / onttrekking (-) 2029	Stand Kadernota 2026	Voorstel notitie reserves en voorzieningen
Algemene reserve	5.321.321	4.398.200					9.719.521	Handhaven.
Totaal algemene reserve	5.321.321	4.398.200	0	0	0	0	9.719.521	
							0	
Bestemmingsreserve Overhevelingsreserve	1.154.000	300.000					1.454.000	Handhaven.
Bestemmingsreserve Bouw gemeentehuis	5.543.796	-252.000	-249.000	-247.000	-245.000	-242.000	4.308.796	Handhaven.
Bestemmingsreserve MFA Havelte	559.291	-108.000	-107.000	-106.000	-105.000	-104.000	29.291	Handhaven.
Bestemmingsreserve Huishoudelijk afval	2.065.740	-2.065.740	0	0	0	0	0	Opheffen. Dit wordt een voorziening met ingang van Jaarstukken 2024.
Bestemmingsreserve Fonds dorpshuizen	347.750	-347.750	0	0	0	0	0	Opheffen. Middelen overhevelen naar maatschappelijk welzijn breed in burap 1 2025.
Bestemmingsreserve Zonnelingen	437.500	-437.500	0	0	0	0	0	Opheffen. Het voorstel is om de middelen volledig in te zetten voor startersleningen in burap 1 2025.
Bestemmingsreserve Versterking Fysieke Aantrekkelijkheid	1.203.200	-1.203.200	0	0	0	0	0	Opheffen. Middelen overhevelen naar algemene reserve in burap 1 2025.
Bestemmingsreserve Maatschappelijke voorzieningen	200.000	-200.000	0	0	0	0	0	Opheffen. Middelen overhevelen naar reserve Maatschappelijk Welzijn Breed in burap 1 2025.
Bestemmingsreserve Invoering omgevingswet	114.176	968.000	0	0	0	0	1.082.176	Handhaven.
Bestemmingsreserve Stad & Esch	1.715.263	-1.715.263	0	0	0	0	0	Opheffen. Middelen overhevelen naar reserve Maatschappelijk Welzijn Breed in burap 1 2025.
Bestemmingsreserve parkeerterrein Fredriksoord	300.000	-300.000	0	0	0	0	0	Opheffen. Middelen overhevelen naar algemene reserve in burap 1 2025.
Bestemmingsreserve Regiodeal	104.722	-104.722	0	0	0	0	0	Behouden voor de nieuwe Regio Deal 2025-2028.
Bestemmingsreserve Woonimpuls	28.101	-28.101	0	0			0	Opheffen. Het voorstel is om de middelen volledig in te zetten in burap 1 2025.
Bestemmingsreserve uitvoering klimaatakkoord	200.597	-93.000	-107.597	0	0	0	0	Gaat leeg uiterlijk in 2026. Daarna opheffen.

	Boekwaarde 31-12-2024	Storting (+) / onttrekking (-) 2025	Storting (+) / onttrekking (-) 2026	Storting (+) / onttrekking (-) 2027	Storting (+) / onttrekking (-) 2028	Storting (+) / onttrekking (-) 2029	Stand Kadernota 2026	Voorstel notitie reserves en voorzieningen
Bestemmingsreserve Energie en inflatie	0	0	0	0	0	0	0	Is leeg eind 2024, dus kan worden opgeheven.
Bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed	4.679.095	1.829.013	-582.000	-532.000	-457.000	-132.000	4.805.108	Handhaven.
Bestemmingsreserve woningbouwopgaven	1.198.000			0	0	0	1.198.000	Handhaven. Een gedeelte is bestemd voor het voorstel Flexwonen.
Totaal bestemmingsreserves	19.851.231	-3.758.263	-1.045.597	-885.000	-807.000	-478.000	12.877.371	
Totaal reserves	25.172.552	639.937	-1.045.597	-885.000	-807.000	-478.000	22.596.892	